

Νίκολα Καπόνε: Ο πρίγκιπας που ζητούσε την μισή Ελλάδα!

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

Η ΧΟΝΔΡΟΕΙΔΗΣ αὐτὴ φάρσα τοῦ ἐξοχωτάτου κυρίου Καπόνε ἀρχίζει νὰ χάνη κάθε διασκεδαστικὸν χαρακτήρα. Ὁ ἀμίμητος αὐτὸς ἄνθρωπος, ὡς κατ' εὐθειαν ἀπόγονος τῶν... Βυζαντινῶν αὐτοκρατορῶν, διεκδικεῖ ὡς ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Ἡπειρον. Καὶ τὸ κατασπληκτικώτερον, ἀντὶ νὰ τὸν παραπέμψουν εἰς φρενιάτρον, τὰ Ἰταλικά δικαστήρια ἐδέχθησαν τὴν ἀπαίτησιν καὶ τοῦ ἀνεγνώρισαν δικαίωμα κατασχέσεως ἐπὶ πάσης περιουσίας τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους εὐρισκομένης ἐπὶ Ἰταλικῷ ἐδάφους. Μεθ' ὃ καὶ τὰ πολεμικά μας ἀκόμη, προσορμιζόμενα εἰς Ἰταλικούς λιμένας, ἀπειλοῦνται νὰ κατασχεθῶν ἀπὸ τὸν σινιὸρ Καπόνε! Ὅσον καὶ ἂν εἶνε ὀπερεττικόν, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε καθόλου πρὸς γέλωτα. Ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν, δυστυχῶς, ν' ἀνακαλύψωμεν κανένα αὐθεντικὸν ἀπόγονον τοῦ Καίσαρος Ἰβντα μεταξὺ μας διὰ νὰ διεκδικήσωμεν, εἰς ἀντιστάθμισμα, μερικὰς Ἰταλικὰς ἐπαρχίας. Καὶ ἂν μὴ τι ἄλλο, ἂν δὲν διευθετηθῇ τὸ ζήτημα τὸ ταχύτερον, ὑπάρχει κίνδυνος προστριβῶν μετὰ τὰς Ἰταλικὰς ἀρχάς.

Την περίοδο 1912-1930, συνέβη μια απίστευτη ιστορία, που αφορά τη δικαστική διαμάχη στην οποία ενεπλάκη η ελληνική κυβέρνηση, με αφορμή τη γελοία όσο και σκανδαλώδη απαίτηση ενός Ιταλού, ονόματι Νίκολα Καπόνε, μονίμου κατοίκου Νάπολι, ο οποίος εμφανιζόμενος ως πρίγκιπας, κατευθείαν απόγονος των Παλαιολόγων, ζητούσε να του επιστραφεί ούτε λίγο ούτε πολύ ολόκληρη η Θεσσαλία, η οποία είχε προσαρτηθεί στο τότε νεοσύστατο ελληνικό κράτος με την ελληνοτουρκική συνθήκη του 1881, και η Ἡπειρος, η οποία είχε ενσωματωθεί στην ελληνική επικράτεια μετά τη νικηφόρο προέλαση του ελληνικού στρατού στη διάρκεια των

Βαλκανικῶν Πολέμων.

Στην πραγματικότητα, ο χρόνος που για πρώτη φορά ενεργοποιήθηκε η μνήμη του συγκεκριμένου Ιταλού και θυμήθηκε πώς, ως κατιών του κλάδου «Νεμάνια - Παλαιολόγων - Ορσίνι - Αγγέλων - Κομνηνῶν», του ανήκε ολόκληρη η Θεσσαλία από τον Δομοκό και τα Φάρσαλα έως τα Τζουμέρκα της Ηπείρου, δεν ήταν καθόλου άσχετος...

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τῶν δικογράφων ἀλλὰ καὶ τῆς ιστορικῆς μελέτης που ἐξέδωσε ὁ γνωστός στὴν ἐποχὴ τοῦ καθηγητῆς Βιτόριο Σιαλόγια, ἡ πρώτη αἴτηση προσφυγῆς του στα ἰταλικά δικαστήρια ἦταν ἡ 10ῃ Ἰουνίου 1912, ὅταν με τὴν κήρυξη τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων καὶ τὶς νικηφόρες ἐπιτυχίες τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ στὴν Ἡπειρο καὶ στὴ Μακεδονία ἡ κατάσταση στὶς ἐυρωπαϊκὲς κτήσεις τῆς Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας εἶχε γίνῃ χᾶδης. Ὅπως δε ἦταν φυσικό, τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως (δεδομένου ὅτι ἡ Ἰταλία ἐνεπλάκη ἐπίσης στους Βαλκανικοὺς κηρύσσοντας καὶ αὐτὴ τὸν πόλεμο στὴν Ὀθωμανικὴ Αυτοκρατορία τὸ 1911) ἦταν στραμμένο σε πολὺ σοβαρότερα ζητήματα που δημιουργοῦσε ἡ ἀνατροπὴ τοῦ status quo στὸν χώρο τῶν Βαλκανίων σε σχέση με τὴν ἀπαίτηση ἐνός ἰδιόμορφου, ὅπως ἀρχικά ἐμφανιζόταν,

ιδιώτη· που όμως έμελλε τελικώς να συμπαρασύρει τις δύο κυβερνήσεις σε έναν διάλογο άχαρο και παράλογο, ο οποίος άλλοτε άγγιζε τα όρια του κωμικού και άλλοτε εμφανιζόταν απειλητικός για τα ελληνικά συμφέροντα. Ακόμη πιο παράδοξο εμφανίζεται σε έγγραφο της δεκαετίας του 1930 με συντάκτη τον τότε Έλληνα πρεσβευτή στη Ρώμη Νίκο Μαυρουδή, που τόσο θαύμαζε ο γνωστός μας Εμμανουέλε Γκράτσι όταν τον βρήκε στη θέση του προσωπάρχη στο ΥΠΕΞ το 1940, το γεγονός ότι ο Ιταλός δικτάτωρ Μπενίτο Μουσολίνι έδινε οδηγίες στους υπουργούς του για την ευνοϊκή υπέρ της Ελλάδος έκβαση του ζητήματος! (Προφανώς για να μη χρειασθεί να αποζημιώσει και ο ίδιος για δεύτερη φορά τον Καπόνε, όταν θα επιχειρούσε την είσοδό του στη χώρα μας διά των αλβανικών συνόρων...).

Μετά την απορριπτική θέση που πήρε το Πρωτοδικείο Νεαπόλεως τον Ιούνιο του 1912 με το δικαιολογητικό ότι αδυνατούσε να υπεισέλθει σε ζητήματα που αφορούσαν ξένη χώρα, ο Καπόνε προσέφυγε στο Ακυρωτικό της Ρώμης με σκοπό να εφεσιβάλλει στη συνέχεια κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της Νεαπόλεως προσφεύγοντας στο Εφετείο της Ρώμης.

Από την πλευρά της, η ελληνική κυβέρνηση συνειδητοποιώντας με την πάροδο του χρόνου ότι το θέμα έπαιρνε διαστάσεις, με τον Καπόνε να επιμένει και τον ιταλικό Τύπο μάλλον να δημιουργεί ευνοϊκές υπέρ αυτού εντυπώσεις στην ιταλική κοινή γνώμη, υποχρεώθηκε να προσλάβει διά της πρεσβείας της Ρώμης δύο έγκριτους νομικούς της εποχής: Τον γερουσιαστή και πρώην πρόεδρο του Ακυρωτικού Ludonico Mortara και τον καθηγητή Gabriele Fraggella. Βρισκόμαστε αισίως εν έτη 1930 που απεδείχθη και το κρισιμότερο, ιδίως το διάστημα Φεβρουαρίου-Ιουλίου, όταν το Ακυρωτικό αντί να κλείσει την υπόθεση την παρέπεμψε στο πολιτικό της τμήμα. Έτσι προκλήθηκε σάλος στον ελληνικό Τύπο και ανησυχίες στην ελληνική κυβέρνηση, η οποία, αν και αντλούσε διαβεβαιώσεις του πρεσβευτή Μαυρουδή ότι βάσει του Νομοθετικού Διατάγματος αρ. 1621 της 30ής Αυγούστου 1925 που επεκυρώθη το 1926 η Ιταλία δεν είχε το δικαίωμα να προβεί σε κατασχέσεις περιουσίας τρίτης και δη φίλης χώρας στο έδαφός της, εξέδιδε διά του ΥΠΕΞ οδηγίες για αναστολή παραγγελιών και κάθε είδους οικονομική δοσοληψία μεταξύ Ελλάδας-Ιταλίας. Μάλιστα, σε μια απέλπιδα συνομιλία του με τον Ιταλό πρεσβευτή στην Αθήνα, ο τότε ΥΠΕΞ και αντιπρόεδρος της κυβερνήσεως Βενιζέλου Ανδρέας Μιχαλακόπουλος υπογράμμιζε ότι «είναι ζήτημα αξιοπρεπείας διά το Ελληνικόν Κράτος να μη φαίνεται καταδικαζόμενον δι' αποφάσεως ανωτάτου δικαστηρίου φίλης χώρας εις πληρωμήν υπερόγκων ποσών

δι' απαίτησιν, ης το γελοίον είναι ολοφάνερον» (ΑΠ 221, 8 Φεβρουαρίου 1930). Ζητούσε δε από τον Ιταλό διπλωμάτη να ειδοποιήσει εσπευσμένα τον Μουσολίνι ώστε να δώσει τέλος στην υπόθεση επιλαμβανόμενος προσωπικά της υποθέσεως. Ωστόσο, όπως ενημέρωνε με πολυσέλιδο έγγραφό του ο Μαυρουδής στις 11 Απριλίου 1930: «Ο κ. Μουσολίνι προ της εκδόσεως νέας αποφάσεως του Ακυρωτικού διεμήνυσε προς ους έδει την επιθυμίαν του περί τροποποιήσεως ταύτης. Αλλ' ηναγκάσθη να μη επιμείνη μετά της υπό του κ. Υπουργού της Δικαιοσύνης δοθείσης αυτώ πληροφορίας καθ' ας η απόφασις καίτοι μη δημοσιευθείσα ήτο γνωστή όχι μόνον εις τους ενδιαφερομένους, αλλ' εις ευρύν κύκλον δικηγόρων και δικαστών και ότι το διατακτικόν ταύτης ουδεμίαν ζημίαν επέφερεν εις το Ελληνικόν Δημόσιον» (ΑΠ 576). Προέβλεπε, με δύο λόγια, ο έμπειρος Έλληνας διπλωμάτης ότι μάλλον θα ζημίωνε την υπόθεση αν έπαιρνε διάσταση η πληροφορία της προσωπικής παρεμβάσεως του Ιταλού πρωθυπουργού στο έργο της Δικαιοσύνης, αφού ούτως ή άλλως η όποια μη ευνοϊκή υπέρ της Ελλάδος απόφαση προδιαγραφόταν εξ αρχής μη εκτελεστέα με βάση το Διάταγμα του 1925 αρ. 1621. Το ζήτημα, πάντως, αναμφίβολα δεν μπορούσε παρά να πλήττει το γόητρο της Ελλάδας και σε αυτό, πλην άλλων, οφειλόταν η επιμονή του Μιχαλακόπουλου.

Ο ελληνικός Τύπος συνηγορούσε υπέρ της πολιτικής Μιχαλακόπουλου. Έγραφε στις 4 Ιουλίου 1930 το «Ελεύθερον Βήμα»: «Η χονδροειδής αυτή φάρσα του εξοχωτάτου κυρίου Καπόνε αρχίζει να χάνη κάθε διασκεδαστικόν χαρακτήρα. Ο αμίμητος αυτός άνθρωπος, ως κατ' ευθείαν απόγονος των...Βυζαντινών αυτοκρατόρων, διεκδικεί ως ατομικήν ιδιοκτησίαν ολόκληρον σχεδόν την Πελοπόννησον και την Ήπειρον. Και το καταπληκτικώτερον, αντί να τον παραπέμψουν εις φρενιάτρον, τα ιταλικά δικαστήρια εδέχθησαν την απαίτησιν και του ανεγνώρισαν δικαίωμα κατασχέσεως επί πάσης περιουσίας του ελληνικού κράτους ευρισκομένης επί ιταλικού εδάφους. Μεθ' ο και τα πολεμικά μας ακόμη, προσορμιζόμενα εις ιταλικούς λιμένας, απειλούνται να κατασχεθούν από τον σινιόρ Καπόνε! Όσον και αν είνε οπερεττικόν, το πράγμα δεν είνε καθόλου προς γέλωτα. Ημείς δεν ημπορούμεν, δυστυχώς, ν' ανακαλύψωμεν κανένα αυθεντικόν απόγονον του Καίσαρος ζώντα μεταξύ μας διά να διεκδικήσωμεν, εις αντιστάθμισμα, μερικάς ιταλικάς επαρχίας. Και αν μη τι άλλο, αν δεν διευθετηθή το ζήτημα το ταχύτερον, υπάρχει κίνδυνος προστριβών με τας ιταλικάς αρχάς. Αναμένομεν επομένως ότι θα επιζητηθή άνευ αναβολής μία καθαρά εξήγησις με την ιταλικήν κυβέρνησιν. Η τελευταία αυτή δεν δύναται να μη αναγνωρίση ότι πολύ μάκρος επέτρεψεν ήδη να λάβη η γελοία αυτή ιστορία, έστω και αν με το εξ

αιτίας ακριβώς αυτής υφιστάμενον από τετραετίας νομοθετικόν διάταγμα ο Καπόνε δεν δύναται να πραγματοποιήση τας κωμικάς απειλάς του κατά της Ελλάδος». Είχαν προηγηθεί δημοσιεύματα στις εφημερίδες «Le Messenger d’Athènes» (28 Ιουνίου 1930) και «Le Progres» της Θεσσαλονίκης (29 Ιουνίου 1930).

Ωστόσο, την ίδια ημέρα που το «Ελεύθερον Βήμα» δημοσίευε το συγκεκριμένο, ιδιαίτερα σκληρό, άρθρο, η ιταλική πρεσβεία υποχρεωνόταν σε έκδοση ανακοινωθέντος προκειμένου να καθησυχάσει την ελληνική κοινή γνώμη και να αποκαταστήσει το καλό έως τότε κλίμα των ελληνοϊταλικών σχέσεων, το οποίο όμως επρόκειτο τελικά να αλλάξει με τον πιο δραματικό τρόπο, αφού η Ιταλία θα κήρυττε τον πόλεμο κατά της Ελλάδας τον Οκτώβριο του 1940.

Πηγή: tovima.gr